

AMENINȚĂRI LA ADRESA SECURITĂȚII NAȚIONALE A REPUBLICII MOLDOVA ȘI RISCURILE GLOBALIZĂRII

Sergiu MORARU

Institutul Integrare Europeană și Științe Politice al AȘM

Many centuries „the security” represented the most important preoccupation of a one political entity, taking about an empire, a kingdom or a state-nation. In the article risks and threats of the national security we have to realize that these one are not independent and can influence each other. Increase or decrease of importance of each one depends on a complex of external elements and especially on the geopolitical situation of republic of Moldova, where the interest of big powers in zone and the European security system will be established.

După ce a devenit un stat independent, Republica Moldova trebuia să înfrunte mai multe provocări la adresa securității sale naționale și trebuia sa depășească mai multe grupuri de factori de risc. Mai întâi era vorba de pericolul constituirii sau renașterii unor structuri cu caracter suprimatoriu-imperial și plasarea țării noastre în afara sistemelor universale de colaborare și securitate. Generatoare de probleme era și existența unui mediu regional, nu într-un tot favorabil pentru Republica Moldova, marcat de o conjunctură economică foarte deprimată și de o zonă de instabilitate politică. În al doilea rând, persista pericolul menținerii și reacționării unor tensiuni cu caracter etnico-separatist ce pot genera conflicte [1] și în cazul Republicii Moldova (este vorba despre conflictul din partea stângă a Nistrului). Au fost relevante tensiunile sociale interne ca urmare a dificultăților tranziției la economia de piață. În comparație cu alte state, tranziția Moldovei spre economia de piață a fost una de durată, caracterizată prin perioade de crize și instabilitate. Ca urmare, decalajele economice dintre Republica Moldova și țările Europei Centrale și CSI s-au aprofundat. Tot aici putem menționa mentalitatea și deprinderile moștenite din epoca sovietică.

Deseori este foarte dificil a defini dimensiunile reale ale securității naționale a statului. Altfel spus, securitatea semnifică, inevitabil, diferite lucruri în diferit timp, în diferite locuri, depinzând de faptul cine trebuie protejat, de natura pericolului și a amenințărilor. Securitatea nu este în continuare considerată simplist ca fiind o problemă a statului de protejare față de inamicii-adversari din exterior sau interior. Definirea și implementarea strategiilor de securitate națională au o importanță excepțională pentru fiecare stat în parte. Cu atât mai mult, acest proces este deosebit de important pentru statele europene, când tendințele de integrare și cooperare în cele mai diverse domenii devin tot mai intense, când dorințele de depășire a vechilor antagonisme se transformă în eforturi comune de identificare și edificare a unor noi modele de securitate. Pentru statele aflate în perioada de tranziție, succesul obținut în acest proces constituie premisele necesare pentru o dezvoltare economică durabilă și semnifică îndeplinirea condițiilor minime pentru o integrare mai strânsă în comunitatea europeană. Exemplul Poloniei, Cehiei, Ungariei și al Țărilor Baltice este pe cât se poate de elocvent. În cazul celor din urmă, demonstrația este cu atât mai semnificativă, dat fiind faptul că, pornind, practic, în condiții similare celor în care se afla la începutul anilor '90 Republica Moldova, Țările Baltice au obținut formarea unui cadru modern de securitate, fapt care a impulsionat multiplicarea conexiunilor cu statele europene, precum și prosperarea economică, fapt ce a culminat cu accesarea în structurile Nord-Atlantice.

În comparație cu succesele obținute de aceste țări, Republica Moldova, la aproape două decenii de la aprobarea Declarației de Independență, nu are încă o strategie coerentă de securitate națională. Printre multiplele probleme cu care se confruntă statul Republica Moldova, una de importanță primordială este revizuirea și redefinirea strategiei de securitate. Nu mai poate fi pus la îndoială faptul că stabilitatea economică și prosperarea, integrarea europeană și obținerea investițiilor strategice din exterior sunt direct dependente de climatul general de securitate, de asigurarea securității aceluiași investiții, de integritatea teritorială și de soluționarea diferendului transnistrian, de calitatea și eficiența sistemului de asigurare a securității naționale.

Contextul geostrategic nou, cadrul economic și ideologic al securității statelor central- și est-europene în perioada ulterioară războiului rece au adus Moldova în situația complexă de a se confrunta cu riscuri generatoare de conflicte, dintre care unele cu caracter militar deschis (cazul Transnistriei), riscuri precum terorismul internațional, traficul de droguri, cu riscurile specifice etapei de tranziție spre o economie de piață competitivă.

Totodată, necesitău a fi conștientizați factorii de risc care acționau de multe vreme, dar care erau complet ignorați, precum dezastrul ecologic, catastrofele naturale și tehnologice. Aceste riscuri de insecuritate sunt deosebit de complexe și se întrepătrund de cele mai dese ori, precum înseși legăturile în diferite domenii între actorii sistemului internațional, cărora li se conferă una dintre cele mai actuale trăsături ale lor – incertitudinea. De aceea, analiza riscurilor și amenințărilor la adresa securității naționale, cu scopul evident de a dezvolta strategii de securitate care să le adreseze răspunsuri credibile, se înscrie în demersul firesc de a concepe mecanisme cât mai eficiente de asigurare contra incertitudinii.

Caracterul interdependent și transfrontalier al acestor noi sau nou-conștientizate surse de risc reclamă armonizarea strategiilor de securitate care li se adresează, deci cooperarea în gestionarea lor. Cooperare atât internațională, cât și interdisciplinară, confruntarea cu problemele de risc și de securitate. Elaborarea unor planuri complexe și integrate, cu utilizare în procesul decizional, având ca finalitate dezvoltarea unui management al riscului, este condiționată de realizarea unor analize de risc cât mai complete. Încercarea de a lista principalele riscuri de insecuritate caracteristice zonei căreia îi aparținem poate reprezenta un pas în direcția formării acestei adevărate culturi pentru securitate, pentru siguranță.

Analizând interesele naționale ale țării, constatăm existența unei multitudini de pericole politice, economice, socioculturale, militare, care pun într-un real pericol însăși statalitatea țării, care trăgănează soluționarea problemelor ce țin de aceste interese și care se sincronizează cu dispariția ei ca stat sau cu o independență fictivă. Realizarea intereselor naționale ale statului sunt nemijlocit legate de asigurarea condițiilor interne și externe corespunzătoare pentru materializarea lor. Teritoriul Republicii Moldova este plasat în regiunea unde se ciocnesc interesele unor state mai mari și mai puternice, unde situația geopolitică s-a manifestat prin instabilitate, fiind agravată și de prezența forțelor militare staționate în mod ilegal care nu se află sub controlul direct al conducerii țării, de multiplele tentative de a exercita presiuni politice, economice și militare asupra statului, ce reprezintă un pericol pentru securitatea națională a țării. Prin pericol pentru securitatea națională a țării se înțelege intenția forțelor ostile, manifestată sub orice formă, sau factorii de ordin ecologic, tehnic și de altă natură, a căror realizare sau influență poate constitui o amenințare pentru persoană, societate și stat.

Printre pericolele principale pentru securitatea națională se înscriu:

- ✓ agresiunea directă și revendicările teritoriale ale altor state;
- ✓ conflictele locale sau regionale în apropierea nemijlocită a frontierelor Republicii Moldova, inclusiv cele ce țin de relațiile nereglementate dintre diferite state din regiune;
- ✓ transportarea necontrolată a armamentului, precum și a componentelor armelor nucleare, bacteriologice și chimice pe teritoriul Republicii Moldova și în apropierea nemijlocită a frontierelor ei;
- ✓ acțiunile îndreptate spre schimbarea prin violență a orânduirii constituționale, subminarea sau lichidarea suveranității, independenței și suveranității teritoriale a republicii;
- ✓ acțiunile îndreptate spre subminarea sau lichidarea potențialului economic, tehnico-științific și defensiv al țării, precum și crearea situațiilor de pericol ecologic;
- ✓ acțiunile îndreptate spre tensionarea situației sociale și provocarea conflictelor sociale;
- ✓ terorismul, crima organizată, traficul de droguri, imigrația ilegală;
- ✓ acțiunile având drept scop lezarea drepturilor și libertăților constituționale ale cetățenilor.

Totodată, Republica Moldova este nevoită să țină cont de existența pericolelor militare pentru suveranitatea, independența și integritatea ei teritorială:

- ✓ prezența pe teritoriul Republicii Moldova a trupelor străine;
- ✓ existența formațiunilor militare ilegale în raioanele de est ale țării și pericolele militare potențiale;
- ✓ tentativele de amestec din afară în treburile interne, de destabilizare a situației politice interne în stat;
- ✓ activitatea organizațiilor separatiste, orientarea spre violarea armată a integrității teritoriale a republicii;
- ✓ crearea formațiunilor militare ilegale;
- ✓ eventualitatea pretențiilor teritoriale;

Astfel, există un șir de factori interni și externi care se pot îmbina și completa reciproc și, ca rezultat, pot amenința interesele naționale ale Republicii Moldova. Diferența dintre provocările minore care își au începutul în mediul competitiv internațional și amenințările la adresa securității naționale se exprimă într-un spectru larg – de la obișnuite și de rutină, până la drastice și fără precedent. Locul din acest spectru în care intră un tip sau altul de amenințare, zona elementelor ce lezează securitatea națională depinde, în cele mai dese cazuri, de decizia politică și, mai puțin, de obiectivitatea elementelor constitutive ale amenințării respective.

Amenințarea ca atitudine socială

Nu este neapărat nevoie să fii adeptul ideilor alarmiste, panicarde pentru a observa că amenințarea, de-a lungul timpului, a fost permanent prezentă în relațiile dintre oameni, că și-a perfecționat formele și metodele specifice, stând la baza cauzelor nenumăratelor stări conflictuale care au umbrit evoluția societății omenești. Denumită ca atare sau nu „amenințare”, fie că a fost exprimată prin cuvinte, fie prin gesturi, întotdeauna a prezentat un pericol potențial. În limba română cuvântul „amenințare” provine din latinescul „*minatio*, -*onis*”, cu sensul actual. Aceeași bază etimologică o are și termenul francez „*menace*” care semnifică „o intenție ostilă vizând intimidarea” [2].

Majoritatea **amenințărilor politice** care pot afecta securitatea unui stat sunt îndreptate împotriva ordinii de drept. În cazul Republicii Moldova, acestea s-au realizat prin: presiuni asupra organelor de decizie în favoarea unei anumite politici; favorizarea secesionismului; distrugerea structurii politice; izolarea politică; neadmiterea în structurile de securitate, desființarea organismului de securitate etc. Amenințările la adresa identității naționale au implicat încercările unui stat „*mamă*” de a întări identitățile similare etno-culturale de pe teritoriul statelor vizate pentru a ieși din contextul național specific acestora. Scopul propus rezidă în sporierea dificultăților guvernului statului-țintă de a guverna; în federalizarea împotriva voinței naționale; încurajarea secesionismului; pregătirea terenului pentru anexarea de către statul vecin a unor teritorii. Amenințările politice la adresa Republicii Moldova au purtat un caracter ideologic și pot fi catalogate ca amenințări intenționale și structurale.

Din categoria amenințărilor intenționale se disting:

- *cele generate de natura regimului politic (dictatorial, fundamentalist);*
- *nerecunoașterea diplomatică a statului respectiv;*
- *intervențiile politice specifice din partea unui stat în afacerile interne ale altui stat;*
- *propaganda ostilă;*
- *sprijinul multilateral acordat unor grupări politice antistatale;*
- *crearea de grupări interne, ostile statului național;*
- *suspendarea sau excluderea din diferite organisme de securitate;*
- *influențarea elaborării unor recomandări și rezoluții ale unor organisme internaționale defavorabile pentru statul vizat.*

Analizând riscurile care amenință securitatea în domeniul politic, observăm că acestea sunt printre cele mai variabile. Factorul politic este cel mai incert și determină definirea intereselor naționale. Situația politică din Republica Moldova în perioada anilor 1991 – începutul anului 2010 a fost determinată de confruntările elitelor politice. De multe ori, subiecții acestor confruntări urmăreau obținerea puterii politice sau un grad de influență cât mai mare asupra acesteia pentru rezolvarea problemelor de ordin personal. Ca apogeu al acestor confruntări, trebuie să prezentăm criza parlamentară din anii 2009-2010, menită să ducă la schimbarea mecanismului de alegere a președintelui țării. Atitudinea insuficientă și deseori superficială față de interesele naționale și față de securitatea acestora condiționează fragilitatea și vulnerabilitatea întregului organism statal. Astfel, identificăm următoarele riscuri politice ale securității naționale care diminuează afirmarea statalității noastre: instabilitatea politică, în sensul că aproape fiecare schimbare de guvern a fost însoțită de o deplasare spre stânga a mesajului reformator intern și de o orientare către Moscova a celui extern; lipsa consensului politic în soluționarea problemelor majore ale Republicii Moldova; proliferarea intereselor de grup și nedefinirea clară a interesului național; politici de secesiune teritorială; ruina spațiului spiritual unic, iar dezintegrarea economică și diferențierea socială provoacă creșterea tensiunilor în relațiile dintre regiuni și centru, provocând o amenințare reală în adresa orânduirii statale [3]. Gama amenințărilor de natură politică s-a completat permanent cu noi forme și tehnici. Contracurarea acestora este o activitate neîntreruptă, care presupune metode adecvate și acțiuni tip „*Joint*”. Dar, înainte de toate, starea de stabilitate politică, caracterizată de o participare politică competitivă și legiferată, sisteme deschise de recrutare a aparatului executiv și de independența puterilor din stat, reduce substanțial punctele vulnerabile asupra cărora se pot direcționa amenințările. În felul acesta, statul devine credibil, fapt ce atrage interesul și investițiile străine, ca sursă de dezvoltare economică.

Riscul politic este totdeauna imens, atunci când luptele politice nu au limite și nici nu sunt duse potrivit principiului moralității. Republica Moldova continuă să figureze pe harta mondială a riscurilor ca fiind o țară cu riscuri politice sporite. Riscurile politice sporite în Moldova se datorează, în principal, riscurilor economice și existenței riscului nerambursării împrumuturilor luate de Republica Moldova de la creditorii internaționali.

În plus, Moldova înscrie riscuri în domeniul judiciar, amestecul politicului în economie. În afară de Republica Moldova, printre țările cu riscuri politice sporite în Europa figurează doar Belarus, Georgia și Armenia.

Problemele de natură politică în Republica Moldova sunt cauzate și de dezvoltarea economică slabă. Într-o țară cu o economie dezvoltată, unde există un segment larg de cetățeni cu venituri mai mult sau mai puțin bune, care le permite un trai decent, cetățeanul nu este economic dependent de stat într-o măsură atât de decisivă ca la noi. Atunci când există acest segment de cetățeni, el este implicat mai mult în activitatea și în problemele comunității – la nivel local, regional și național. Aceasta este baza societății civile puternice. Cetățeanul sărac nu-și poate permite să rupă din timpul său liber pentru a face niște activități de voluntariat, care vin să rezolve unele probleme ale comunității, pentru că în permanență el se gândește cum să-și asigure existența. Deși există dreptul de a participa la alegeri, pasivitatea electoratului și absenteismul politic este un lucru caracteristic pentru Republica Moldova, căci nu există mecanisme eficiente de reglementare a relațiilor dintre cetățeni și stat. Societatea civilă este la etapa embrionară, unde pasivitatea este determinată de lipsa tradiției democratice și de nivelul scăzut de trai (majoritatea ONG-urilor activează datorită stimulentele financiare din exterior, în baza cărora se dezvoltă societatea civilă din țară).

În același timp, printre problemele complexe legate de consolidarea statului și a securității acestuia se înscrie și politica externă a Moldovei, menită să lanseze țara în eficiente și multiple relații cu statele străine și să promoveze statul pe arena internațională. Cu toate acestea, imaginea Moldovei și a moldovenilor rămâne a fi una defavorabilă. Ca principali factori de risc din mediul internațional care ar putea afecta securitatea națională a Republicii Moldova pot fi considerați:

- fenomenele de instabilitate ce caracterizează trecerea de la vechea la nouă ordine de securitate europeană, existentă în proximitatea frontierelor naționale a unor zone de instabilitate politică, socială și militară, zone ale unor conflicte potențiale sau militare;
- tentativele de presiune din afară împotriva suveranității, independenței și integrității teritoriale a Republicii Moldova;
- interesele geopolitice și geostrategice ale marilor puteri în regiune;
- relațiile nereglementate dintre diferite state din regiune;
- fragilitatea situației generale a țării aflate în tranziție, limitarea accesului statului la resursele vitale pentru populație și economie, dependența economică de factorii externi.

În ultimii ani în analiza și practica securității naționale au survenit transformări substanțiale. Printre factorii care au cauzat aceste transformări, ca fiind cei mai importanți, se evidențiază trei: declinul suveranității naționale, creșterea fără precedent a densității de interacțiune la nivel transnațional și explozia conflictuală a scenei internaționale, susținută de dinamica identitară, unde globalizarea amplifică problemele legate de securitate până acolo, încât ele s-au transformat în preocupare națională [4].

Globalizarea, prin procesele care le incumbă la orizont apropiat și mediu, va genera tensiuni multiple care vor influența, nu întotdeauna pozitiv, mediul internațional de securitate. Fragmentarea și integrarea, localizarea și internaționalizarea, centralizarea și descentralizarea sunt doar câteva din situațiile care pot genera insecuritate. Astfel că globalizarea nu este numai un drum direct și ușor către pace și stabilitate, fenomenul în derulare poate crea și multe momente care să amenințe securitatea, existența la anumite niveluri și perioade de timp. Se creează un nou context de manifestare a puterii deținute de state.

Abordarea problemei privind **interconexiunea globalizării și securității politico-informaționale a Republicii Moldova** este determinată de faptul că securitatea națională a țării depinde de două grupuri de factori: interni și externi, al căror echilibru dinamic formează conținutul esențial al oricărei politici de securitate [5]. Pe plan intern, în general, securitatea, respectiv politicile de securitate, sunt determinate de factori cum ar fi: puterea națională, predispozițiile naționale, procesele politice. Contextul extern, pentru Republica Moldova, reprezintă o forță ce condiționează politicile de securitate. În acest context, o actualitate majoră capătă problema găsirii noilor soluții de asigurare a securității politico-informaționale în condițiile globalizării. Procesul de globalizare sporește enorm rolul factorilor externi, fapt care determină statele să adere la organizații regionale și internaționale ce au ca obiectiv apărarea securității globale și, implicit, a celei naționale. Pentru Republica Moldova, o deosebită importanță are calea regională de integrare europeană, ceea ce ar asigura accesul la spațiul politic și economic unic în scopul de a reduce riscurile la adresa securității naționale a țării, care sunt provocate de factorii interni și externi, inclusiv de globalizare. În același timp, consolidarea globalizării nu va aduce sfârșitul geopoliticii. Școli de renume în domeniu anticipează în unison că acest

fenomen plurivalent, astăzi controversat și contestat, va aduce, pe lângă progrese spectaculoase în toate domeniile vieții socioeconomice, și posibilitatea de răspândire și resimțire a efectelor vulnerabilităților concentrate în diferite părți ale lumii.

Instituțiile regionale și internaționale, guvernele locale și actorii nonstatali, în special marile corporații transnaționale și unele organizații nonguvernamentale, vor face uz de instrumentele globalizării pentru a lupta împotriva monopolului statelor națiune asupra puterii. O parte din putere se transferă către organismele internaționale specializate (ex., lupta împotriva terorismului și crimei organizate), iar o parte din putere se difuzează către nivelul local. În marea ordine care se edifică, guvernele naționale și actorii nonstatali motivați nu numai de probleme economice dar și de cele ale puterii (dominația în regiune, controlul resurselor, obținerea de avantaje în raporturile cu vecinii) vor da naștere la amenințări directe la adresa păcii și securității regionale și internaționale. Mecanismele și instituțiile internaționale, până la realizarea unei globalizări depline, vor acționa asimetric. Astfel, din punct de vedere economic, globalizarea se va realiza într-un ritm mult mai accelerat, având în vedere progresele realizate de instituțiile internaționale numeroase existente și perspectiva dezvoltării lor. Spre deosebire de acestea, instituțiile și aranjamentele de securitate vor rămâne în continuare atât insuficiente, cât și vulnerabile la toate schimbările mediului internațional. Dovada o reprezintă incapacitatea actuală a actorilor internaționali de a perfecta și respecta norme viabile de securitate care să nu genereze conflicte armate de genul celor cunoscute în Afganistan și Irak.

În același timp, în cazul Republicii Moldova, dezvoltarea tehnologiilor, Internetul, schimbul informațional rapid oferă multe oportunități pentru cetățenii țării. Cetățenii Republicii Moldova sunt mai optimiști în ceea ce privește efectele procesului de globalizare. Aceasta este determinat în primul rând de faptul că populația găsește mai multe oportunități în exterior, căci statul nu-i avantajează, ceea ce, de fapt, a condiționat și migrația în masă; pe de altă parte, însă, populația nu percepe anumite influențe semnificative ale globalizării. Cu toate acestea, în Republica Moldova o parte considerabilă a populației continuă să fie dominată de mentalitatea și stereotipurile specifice epocii sovietice. Influența propagandei rusești asupra opiniei publice, prin intermediul mass-media străine și locale, face ca numărul oponenților reformelor democratice și, în special, ai valorilor euro-atlantice să rămână destul de mare. Astfel, potrivit sondajelor de opinie, deși numărul suporterilor integrării europene a țării noastre este impunător (circa 70%), cei care susțin integrarea în Alianța Nord-Atlantică este destul de modest. Manipularea cetățenilor prin intermediul mass-media loiale sau controlate de serviciile secrete străine amenință securitatea informațională a Republicii Moldova. Faptul că subiectele legate de politicile NATO și relațiile Moldovei cu aceasta sunt excluse sau rămân insuficient reflectate în mass-media face ca populația să fie slab informată despre stadiul actual al relațiilor Moldovei cu NATO și despre avantajele pe care le oferă vecinătatea noastră cu cea mai puternică Organizație de apărare și securitate din lume. Factorii de risc enumerați trebuie să pornească de fiecare dată de la faptul că, în anumite condiții, aceștia se pot transforma în pericole iminente, veritabile amenințări sau chiar în agresivități la securitatea informațională a Republicii Moldova. Creșterea sau descreșterea importanței fiecăruia va depinde de un complex de factori externi, în special de evoluția situației geopolitice a Republicii Moldova, unde interesele marilor puteri privind această zonă și sistemul de securitate europeană vor fi determinante.

Precum s-a menționat, într-un anumit mod vor evolua factorii de risc la adresa securității naționale, dacă Republica Moldova va accede în structurile de securitate europene și euro-atlantice după cu totul alte coordonate și dacă se va bloca accesul în aceste structuri. Este greu de imaginat cum vor evolua riscurile asupra securității țării noastre în condițiile neintegrării și rămânerii în „zona gri” [5]. Însă, indiferent de situațiile prefigurate în cadrul acestui studiu, este cert că la etapa actuală au crescut și continuă să crească riscurile și pericolele de natură internă, care le potențează alarmant pe cele externe. Pericolele și amenințările la adresa securității naționale constituie, în majoritatea lor, consecințe directe sau indirecte ale destrămării URSS. Însă, apreciem că tabloul surselor de insecuritate se supune unei dinamici proprii, în care rolul esențial revine includerii Moldovei în una din schemele de securitate viabile în contextul procesului de integrare europeană. Republica Moldova întârzie cu reacțiile la acele oportunități pe care ni le oferă configurația geopolitică a Europei. Astfel, sunt trei principii de bază care pot reduce amenințările de securitate în cazul statelor slabe, cum este Republica Moldova, și anume: democrația, buna guvernare și supremația legii.

În comparație cu succesele altor țări ex-socialiste (spre exemplu, Țările Baltice și România), Republica Moldova nu are o strategie coerentă de securitate națională, de consolidare și dezvoltare a unui proces stabil de democratizare. Un lucru este cert: că cele mai multe din pericolele existente astăzi trebuie căutate în organi-

zarea șubredă a instituțiilor de stat, în corupția și abuzul de putere, în instituțiile slabe și în responsabilitatea limitată a oficialilor pentru obligațiile lor, ceea ce erodează calitatea administrării în stat și alimentează insecuritatea individuală și regională.

Modificări de paradigmă în percepția și contracararea amenințărilor

Globalizarea a devenit o realitate de necontestat care se desfășoară implacabil, sub privirile atente îndreptate din toate colțurile lumii de către cei care o doresc sau o repudiază. Integrarea, deși se răsfrânge asupra unor spații și domenii mai restrânse, este un proces controlat, care întrunește sufragiile majorității cetățenilor statelor semnatare ale acordurilor respective. Globalizarea și integrarea, cu toate diferențele dintre ele, sunt două procese obiective ale dezvoltării lumii contemporane. Datorită lor, soarta fiecărei națiuni este sau, sigur, va deveni, legată de soarta celorlalte, fapt ce oferă șansa unor oportunități reciproce de progres și prosperitate economico-socială. Începutul noului mileniu este, din acest punct de vedere, extrem de promițător și consacra o nouă dinamică a politicii mondiale, în general, și a celei europene, în special. Mai sunt, desigur, și multe necunoscute ale celor două procese, integrarea, ca și globalizarea, aducând în prim-plan și amenințări la adresa securității. Percepția este diferită de cea dominantă în perioada Războiului Rece, deoarece și sursele sunt diferite.

Niciodată în istoria modernă a omenirii nu au existat atâtea elemente de incertitudine. În pofida numeroaselor ipoteze emise în anii din urmă, puțini sunt capabili să întrevadă ce se va întâmpla pe termen mediu sau lung, iar ipotezele lor să fie veridice. Valorile în creștere ale componentelor noii ecuații de securitate conduc la concluzia că Republica Moldova a intrat într-o nouă perioadă a insecurității strategice. Situația este cu atât mai complicată cu cât procesul globalizării continuă, ceea ce înseamnă că nimeni nu se poate considera în afara jocului. Deși Moldova este un stat care se confruntă cu riscuri și amenințări la adresa securității sale, nici democrațiile consolidate și marile puteri nu se pot considera la adăpost. Din această perspectivă, noile amenințări la adresa securității obligă statele membre sau parteneri ale Alianței Nord-Atlantice să lucreze împreună pentru apărarea valorilor comune de democrație, securitate și libertate. Drumul din fața Republicii Moldova nu este unul ușor. Pentru a face față provocărilor secolului al XXI-lea, Moldova are nevoie de voință politică, dar și de eforturi financiare semnificative din partea tuturor. Mai mult, este nevoie de mai mult parteneriat și solidaritate din partea statelor membre ale comunității euro-atlantice pentru protejarea valorilor europene comune.

Tema acestui studiu a fost dictată de situația excepțională în care se află Moldova după dezintegrarea Uniunii Sovietice și crearea unui nou stat – Republica Moldova ca stat suveran și independent în cadrul unor frontiere istorice artificiale. În același timp, criza economică profundă, cea politică și socială în care se află Republica Moldova este în cea mai mare parte o consecință directă a unei crize spirituale, a unei crize de autoidentificare. Această situație impune întregul popor să redefinească și să reformuleze răspunsul la câteva întrebări fundamentale: „Cine suntem?”, „Ce dorim?”, „Cum să restabilim încrederea în sine însăși și să depășim criza?” Răspunsul laconic la aceste întrebări cardinale pe care și le pune gândirea socială se conține în două noțiuni – interesele naționale și securitatea. În esență, acestea nu sunt altceva decât obiectivele pe care societatea și le pune în fața sa și mijloacele cu ajutorul cărora ea speră să le obțină.

Referințe:

1. Buruian A. Geopolitica lumii contemporane: curs de lecții // Asociația de drept internațional din Republica Moldova. - Chișinău, 2003, p.21.
2. Academia Romana, Institutul de Lingvistica „Iorgu Iordan”. Mic Dicționar Academic. - București: Univers Enciclopedic, 2001, p.67.
3. Ciubotaru V. Constituirea sistemului de securitate națională și evoluția rolului Consiliului Suprem de Securitate // Consiliul Securității Naționale în procesul de luare a deciziilor. Analiză comparată: Republica Moldova, România și Ucraina // Institutul de Politici Publice. - Chișinău: Cartier, 2006, p.87.
4. Rusnac A. Aspecte ale teoriei securității. - Chișinău: Draghiștea, 2005, p.28.
5. Consiliul Securității Naționale în procesul de luare a deciziilor. Analiză comparată: Republica Moldova, România și Ucraina // Institutul de Politici Publice. - Chișinău: Cartier, 2006.

Prezentat la 22.04.2010